

Sisällys

Esipuhe	9
1 Kannatko sinä eettistä kuormaa?	13
Eettinen päätöksenteko mietityttää.....	15
Eettisyys vanhustyön arjessa	16
2 Keskeiset käsitteet	19
Etiikka ja moraal.....	19
Omantunnon ääni ja itsekunnioitus	24
Vahvat arvot ja pyrkimys hyvään	28
Eettinen ongelma.....	31
Eettinen kuormitus ja omantunnonstressi.....	33
3 Eettisten päätösten yhteiskunnalliset ja työyhteisölliset puitteet	37
Rajalliset resurssit.....	37
Julkisen resurssipulapuheen luoma epäluottamus	40
Johtamisen eettisyys	42
Erilaiset eettiset herkkyydet.....	46

4	Hoito- ja hoivatyön eettinen kuormitus Tulikohan nyt kaikki tehtyä oikein?	49
	Vanhustyön erityisvaatimukset	49
	Tutkimuksen kuvaus	52
	Tutkimuseettistä pohdintaa	60
	Monien roolien puristuksessa	66
5	Työn arkea Miten olisit toiminut?	73
	Työparin valinta	73
	Dominovaikutus: yhden myöhästelystä muiden aikataulu kaatuu	75
	Puhutaan siitä, mitä ollaan tekemässä	78
	Totutuista toimintatavoista poikkeaminen	81
	<i>Rutiinit</i>	81
	<i>Sovitut asiat</i>	83
	<i>Suunnitelmat ja aikataulut</i>	84
	<i>"Meillä tehdään näin" -normit</i>	90
	Epäkohta ja sen esille nostaminen	96
	<i>Melutaanko mehukeittopaidasta?</i>	96
	<i>Mitä asioita kannattaa selvittää yhteisesti työyhteisössä?</i>	99
	Omainen kolmantena osapuolena	115
6	Eettisesti vaativat valinnat Näistäkö kuormaa?	131
	Kiireen takia tekemättä jättämiset	132
	Vanhuksen sijoittaminen	139
	<i>Vaikuttamismahdollisuuksien puute</i>	139
	<i>Kenen kädestä maksu tulee?</i>	144
	Vanhuksen lähettäminen muualle jatkotutkimuksiin ja hoitoon	145

Vanhuksen syöttäminen ja syömättömyyden hyväksyminen.....	150
<i>Missä kulkee "liian nopean" ja "tuputtelun" raja?</i>	151
<i>Miksi vanhus ei syö?</i>	156
<i>Milloin siirrytään ruokamuodosta toiseen?</i>	159
<i>Miten vanhus ilmaisee tahtoaan?</i>	163
Vanhuksen kipujen ja kipulääkityksen tarpeen tulkinnat	166
Milloin on "tarvittaessa"?	167
Vakavasti muistisairaana kivuttomuus vaikea taata.....	168
Turhia omantunnontuskiako?.....	170
Hoitolinjauksista sopiminen	171
<i>Hoitolinjapäättökset</i>	171
<i>Lääkkeen antamisen lopettaminen</i>	175
<i>Vakavasti sairaalle vanhukselle</i> <i>antibioottihoidon keuhkokuumeesta epäiltäessä?</i>	179
<i>Omaisensa luopumisprosessin tukeminen</i>	183
Kielteisen julkisuuden pelko – toimintaa ohjaava näkymätön käsi.....	187
Omantunnon säätelyä rajankäyntityötä – yhteenveto.....	189
7 Selviytymisen keinot	193
Yhteisöllisiin selviytymiskeinoihin turvautuminen: rajankäyntiä	193
<i>Järjestelmän osana tai omana itsenään</i>	194
<i>Rutiineilla tai niistä poiketen</i>	198
<i>Omatuntopeliin osallistuminen tai osallistumatta jättäminen</i>	202
<i>Asiallista argumentointia tai selittelyä</i>	210
Yksilöllisiä tapoja neuvotella omantunnon kanssa	217
<i>Kotona miettiminen</i>	217
<i>Tapahtuman analysointi ja työtoverin</i> <i>mielipiteeseen tukeutuminen</i>	219
<i>Anteeksi pyytäminen ja vanhukselle</i> <i>hyväksyminen seuraavana päivänä</i>	221
Omantunnon paikkaamiseksi on monta tapaa – miten sinä sen teet?.....	222

Ratkaisuna vähemmän omatuntoherkkiin tehtäviin siirtyminen	229
Vastapainona myönteinen palaute ja arvostettuna olemisen tunne	231
Miltä näytämme muiden silmin?	235

8 Huonon omantunnon ennalta ehkäiseminen..... 239

1. Toiminnan kyllin hyvät edellytykset	240
2. Harkittu toiminta kiireestä huolimatta	242
3. Laatuhetket vanhusten kanssa	246
4. Kunnioittava suhtautuminen omaisiin	248
5. Jatkuva neuvottelu myös kirjoittamattomista pelisäännöistä	252
6. Ammattiryhmien eettisten lähtökohtien yhteensovittaminen	255
7. Perustelemisen ja päätöksenteon etiikkaan paneutuminen	261
8. Eettinen ajattelu ja eettinen konsultointi	265
9. Itsetuntemuksen lisääminen	269
10. Omantunnon kuunteleminen	271

9 Eettisen kuorman tarkistuslista..... 273

10 *Pirkko Routasalo* Loppusanat..... 279

Lähteet	287
---------------	-----